

основних засобів підприємства і впевнитись в тому, що вони відповідають визначенню активів як таких. По-друге, слід провести перекласифікацію об'єктів згідно з вимогами П(С)БО 7, П(С)БО 27 та П(С)БО 32. Особливу увагу при цьому слід приділити саме визначенню переліку об'єктів, призначених для продажу, керуючись п.1 р.2 П(С)БО 27. При цьому слід звернути увагу на наявність укладених договорів купівлі-продажу щодо конкретних об'єктів або на надходження попередньої оплати на рахунки підприємства.

Тестування необоротних активів, які призначені для продажу, необхідно проводити на кожну поточну дату балансу. Під час аналізу об'єктів, призначених для продажу, слід застосувати перспективний підхід до застосування П(С)БО 27. Тобто враховувати, чи є впевненість в тому, що даний об'єкт буде реалізовано протягом 12 місяців [1].

Висновки. Запровадження оновленого П(С)БО 27 ввело у фінансовий облік нові об'єкти обліку – необоротні активи і групи вибуття. Запропоновані підходи до визнання та обліку таких активів не в повному обсязі відповідають основним принципам обліку та звітності, затвердженим П(С)БО. Тому це проблемне питання потребує глибокого вивчення і вдосконалення з урахуванням думки вітчизняних бухгалтерів і діючих нормативно-правових актів.

Література:

1. Губина И. Финансовая отчетность - 2008: середина пути /И.Губина // Бухгалтерия. – 2008.- № 26 (805). – С. 80.

2. Положення (Стандарт) Бухгалтерського Обліку № 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», затв. Наказом Міністерства України від 7.11.2003 р. № 617 (в редакції наказу Міністерства України від 3.10.2007 р. № 1100). [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

3. Хома С. Особливості обліку необоротних активів, утримуваних для продажу / С.Хома // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. - № 4. – Сс. 20-24.

УДК 631.1.027:631.11:636.002.6

РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*Зоря О.П., к.е.н.,
Полтавська державна аграрна академія*

Стаття присвячена дослідженню теоретичних і методичних основ та прикладних питань формування й розробки стратегії розвитку галузі тваринництва в сільськогосподарських підприємствах. На основі аналізу ефективності існуючої системи стратегічного управління галуззю тваринництва в досліджуваних підприємствах проведена розробка стратегії розвитку даної галузі, яка має забезпечити її успішний розвиток в сучасних ринкових умовах.

The article is sanctified to research of theoretical and methodical bases and applied questions of forming and development of strategy of development of industry of stock-raising in agricultural enterprises. On the basis of analysis of efficiency of the existent system of strategic management of stock-raising industry in the investigated enterprises there is the conducted development of strategy of development of this industry which must provide her successful development in modern market conditions.

Постановка проблеми. Реформування економіки України за роки незалежності, що здійснювалося без належного наукового обґрунтування та аналізу можливих наслідків, призвело до загальної кризи в сільському господарстві й, передусім, позначилося на стані тваринництва. Внаслідок відсутності ефективної системи державного регулювання сільськогосподарського виробництва та його централізованого матеріально-технічного забезпечення, а також „правил гри” в умовах ринкового середовища (при надзвичайно низькій купівельній спроможності населення) в галузі тваринництва відбувся катастрофічний спад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню різних аспектів стратегії розвитку підприємств аграрного сектору присвятили свої праці такі вчені, як: І. Ансофф, П. Гайдуцький, А. Гальчинський, В. Геєць, Б. Данилишин, П. Макаренко, Л. Мармуль, Л. Мельник, М. Мескон, В. Плаксієнко, П. Саблук та інші. Значний внесок у вивчення питань розвитку та ефективності функціонування галузі тваринництва зробили В. Амбросов [1], В. Аранчій [2], В. Месель-Веселяк [3], І. Топіха [4], С. Ярошенко [5] та інші. Водночас чимало питань, що стосуються формуванню та розробці стратегії розвитку галузі тваринництва, залишаються допокищо малодослідженими. Саме тому, на нашу думку, не можна стверджувати про остаточне вирішення вказаної вище проблеми.

Постановка завдання. Формування стратегії розвитку галузі тваринництва сільськогосподарських підприємствах повинно ґрунтуватися на: забезпеченні перманентного підвищення якості продукції, її привабливості для споживача; оптимізації пропозиції товарів і доступних споживачеві цін; створенні ефективної збутової мережі на основі стабільних контактів з посередницькими та переробними підприємствами; врахування національних особливостей та специфіки запитів різних груп споживачів.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, стратегічне управління спрямоване на створення конкурентних переваг підприємств і утвердження ефективної стратегічної позиції, що забезпечить майбутню життєздатність їх в мінливих ринкових умовах; являє собою одну з підсистем менеджменту, що виконує велику кількість завдань стосовно стратегічного аналізу, розробки, реалізації і контролю реалізації стратегії підприємства.

У більшості сільськогосподарських підприємств не має розробленої ефективної системи стратегічного управління, а існує лише орієнтація на розмиті цілі. Рівень стратегічного управління у досліджуваних нами підприємствах Полтавської області знаходиться на низькому рівні. У сучасних умовах його можна назвати задовільним, оскільки він забезпечує виживання господарств, проте, для подальшого розвитку аграрного сектору та їх розши-

реного відтворення керівництву підприємств необхідно головну увагу зосередити саме на стратегічному управлінні.

На основі проведеного дослідження виділено три основні види стратегій розвитку аграрних підприємств, кожна з яких повністю обґрунтована специфікою сільськогосподарського виробництва: 1) стратегія зростання (розвитку) відображає намір підприємства збільшувати обсяги виробництва, реалізації, прибутку, капіталовкладень; 2) стратегія стабілізації (сталості) характеризує прагнення підприємства зберегти досягнуті обсяги виробництва в умовах суттєвої нестабільності обсягів реалізації продукції і прибутку; 3) стратегія виживання – оборонна стратегія в умовах глибокої кризи аграрного виробництва.

Стратегію розвитку можна реалізувати на основі аналізу таких можливостей: інтенсивного розвитку, або інтенсифікації зусиль підприємства в межах його діяльності; інтеграційного розвитку, або розширення діяльності підприємства через контроль чи приєднання до нього інших підприємств; диверсифікації, або розширення сфер діяльності підприємства на ринках нових видів продукції за межами конкретної галузі.

За результатами проведеного аналізу нами запропоновано проводити формування стратегії розвитку галузі тваринництва в сільськогосподарських підприємствах у трьох основних напрямках: розвиток та удосконалення маркетингової діяльності, в тому числі з використанням сучасних методів розробки маркетингових конкурентних стратегій; удосконалення системи стратегічного управління якістю виробництва продукції тваринництва, з охопленням усіх стадій життєвого циклу продукції; удосконалення організаційно-технологічних аспектів виробництва з урахуванням сучасних підходів щодо зменшення витрат сукупної енергії та ресурсів у процесі виробництва продукції, використання нових сортів рослин у кормовиробництві та порід тварин.

Методичним інструментом встановлення стратегічних позицій у досліджуваному нами ДП „СП „Ювілейне” Полтавського району у галузі тваринництва було обрано метод SWOT-аналізу (табл. 1), завдяки якому встановлюються взаємозв'язки між сильними і слабкими сторонами в діяльності підприємства, а також загрозами і можливостями, що супроводжують цю діяльність. Встановлено, що ДП „СП „Ювілейне” має реальні можливості успішного розвитку галузі тваринництва за умов, коли будуть враховані сильні сторони і можливості, розроблені шляхи подолання загроз і слабких сторін, а також буде впроваджено ефективну систему стратегічного управління галузю тваринництва та підприємством в цілому.

У ДП „СП „Ювілейне” у 2009 р. порівняно з 2007 р. кількість великої рогатої худоби зменшилась на 216 голів, при тому, що кількість корів зменшилась 70 голів і становила у 2009 р. 270 голів (табл. 2). Поголів'я свиней у протязі цього ж періоду зменшилось на 245 голів і становило у 2009 р. 189 голів, що у 2 рази менше ніж у 2007 р. Позитивною тенденцією є те, що протягом досліджуваного періоду зросла продуктивність тварин. Так, середньорічний надій на одну корову зріс на 14,1 % і становив у 2009 р. 31,5 ц. Середньодобові прирости великої рогатої худоби і свиней зросли відповідно на 17,2 і 46,5 %.

Таблиця 1

**Матриця SWOT-аналізу галузі тваринництва у ДП „СП „Ювілейне”
Полтавського району**

Стан зовнішнього середовища:			
Стан внутрішнього середовища	Можливості: 1. Використання нових порід тварин з високим генетичним потенціалом 2. Виробництво перспективних продуктів переробки продукції тваринництва 3. Використання власних ресурсів	Загрози: 1. Використання зарубіжних технологій конкурентами 2. Зростання тиску конкурентів	
	Сильні сторони: 1. Стабільний попит на продукцію 2. Мала ймовірність виникнення нових конкурентів та посилення загрози з їх сторони 3. Сприятливе місце розташування	Додаткові вкладення в розвиток перспективних галузей виробництва, повніше використання державної підтримки, використання засобів формування попиту і стимулювання збуту, застосування передових досягнень в маркетингу	За рахунок залучення нових технологій зайняти передове положення в галузі тваринництва
	Слабкі сторони: зростання темпів інфляції, наслідки фінансової кризи; зміни в потребах споживачів	Дослідження ринку і використання методів прогнозування попиту на продукцію тваринництва та продукти її переробки	Мінімізувати вплив конкурентів, зосередитись на інтенсифікації виробництва продукції тваринництва

Таблиця 2

**Динаміка поголів'я тварин та рівня їх продуктивності
у ДП „СП „Ювілейне”, 2007-2009 рр.**

Показники	Роки			2009 р. у % до 2007 р.	ДП „СП „Ювілейне”, 2009 р.	По досліджуваних підприємствах району, 2009 р.
	2007	2008	2009			
Велика рогата худоба, всього, гол.	775	642	559	72,1	1122	7822
в т. ч. корів	340	300	270	79,4	400	2860
Надій молока, всього, ц	9375	8736	8492	90,6	21913	149604
в т. ч. на одну корову, ц	27,6	29,1	31,5	114,1	54,8	53,8
Приріст живої маси великої рогатої худоби, ц	436	451	511	117,2	1690	4240
Середньодобові прирости великої рогатої худоби, г	275	361	484	176,4	589	234
Свиней, всього, гол.	450	203	189	42,0	1132	3522
в т. ч. свиноматок	49	28	19	38,8	121	347
Приріст живої маси свиней, ц	291	209	179	61,5	1927	3884
Середньодобові прирости свиней, г	177	282	259	146,5	458	302

Порівняно із середньорайонними показниками, продуктивність тварин у ДП „СП „Ювілейне” у молочному скотарстві і у свинарстві нижча, а середньодобові прирости великої рогатої худоби на вирощуванні і відгодівлі майже у 2 рази вищі, ніж по досліджуваних підприємствах району. У ДП „ДГ „Степне” продуктивність тварин у 2009 р. була вищою порівняно як із ДП „СП „Ювілейне”, так і середньорайонними показниками.

Рівень рентабельності виробництва основних видів продукції тваринництва у ДП „СП „Ювілейне” у значній мірі характеризує ефективність стратегічного управління галуззю (табл. 3).

Таблиця 3

Рівень рентабельності виробництва основних видів продукції тваринництва у ДП „СП „Ювілейне”, 2007-2009 рр., %

Продукція	Роки			Відхилення 2009 р. до 2007 р., (+,-)	ДП „ДГ „Степне”, 2009 р.	По досліджуваних підприємствах ра- йону, 2009 р.
	2007	2008	2009			
Яловичина	-2,5	-0,2	8,4	10,9	58,8	9,7
Свинина	-46,7	-37,9	-31,8	14,9	7,7	-16,3
Молоко	12,0	24,9	22,1	10,1	71,8	11,6

Так, у 2009 р. виробництво більшості видів продукції тваринництва у господарстві було прибутковим (за винятком свинини), в динаміці рівень рентабельності виробництва продукції зріс, що є позитивною тенденцією і свідчить про зростання ефективності виробництва у досліджуваній галузі.

Таким чином, порівняно із середньорайонними показниками ДП „СП „Ювілейне” за рівнем ефективності виробництва продукції тваринництва знаходиться на одному рівні, але значно поступається ДП „ДГ „Степне”.

Нами запропонована стратегія інтенсивного розвитку галузі тваринництва у ДП „СП „Ювілейне”. Для її здійснення необхідні додаткові вкладення в розвиток перспективних галузей виробництва, завоювання більшої частки ринку, повніше використання засобів формування попиту і стимулювання збуту, застосування передових досягнень в техніці, технології, організації управління та маркетингу.

Основною причиною скорочення кількості поголів'я худоби на сільськогосподарських підприємствах та зменшення виробництва продукції є незацікавленість товаровиробників у розвитку тваринництва (через значну збитковість усіх його галузей). Головним напрямом підвищення ефективності виробництва продукції тваринництва повинна стати налагоджена на високому рівні маркетингова діяльність, завданням якої є підвищення зацікавленості працівників у ефективному використанні ресурсів і поліпшення стану реалізації продукції, зміцнення матеріально-технічної бази переробних підприємств, розвиток інфраструктури ринку, організація реклами.

Передумовою високого рівня ефективності галузі тваринництва є використання у виробничому процесі високопородних тварин. Основним напрямом селекції у сучасному тваринництві слід вважати підвищення продуктивності існуючих порід і створення тварин, здатних до інтенсивного використання в умовах промислової технології.

Встановлення паритетності у відносинах в тваринницькому підкомплексі, на наш погляд, можливо тільки для рівнозначних партнерів. У даній ситуації, для відстоювання своїх позицій на ринку, доцільним є створення асоціацій виробників продукції тваринництва та інших видів сільгосппродукції. У окремих сільгосппідприємств не вистачає коштів, спеціалістів для досконалого вивчення кон'юнктури ринку, пошуку контрагентів. Це ефективно можна організувати в складі асоціацій. Організація запропонованої моделі інтегрованої структури й її функціонування значно покращить ефективність роботи усієї галузі тваринництва в регіоні, суміжних партнерів, створить умови розширеного відтворення для сільського господарства, сприятиме побудові передумов для залучення інвестицій.

Висновки. Головним стратегічним напрямом розвитку та підвищення рівня ефективності галузі тваринництва у сільськогосподарських підприємствах є: інтенсифікація виробництва; розвиток комплексної механізації й автоматизації виробничих процесів; доступність позикових коштів для розвитку матеріально-технічної бази; використання інвестиційно-інноваційного потенціалу, що допоможе збільшити обсяги виробництва продукції, і, в свою чергу, скоротити собівартість виробництва 1 ц продукції та збільшити прибуток, ефективного використання якого в подальшому забезпечить високий рівень конкурентоспроможності підприємств у галузі, зміцнення їх економічного становища.

Література.

1. Амбросов В.Я. Ефективність оптимізації інтенсивного кормовиробництва / В.Я. Амбросов // Вісник ХНУТСГ. Вип. 63. – Харків.: ХНУТСГ, 2006. – С. 8-19.
2. Аранчій В.І. Сучасний стан м'ясопродуктового підкомплексу та перспективи його розвитку / В.І. Аранчій // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2010. – №1. – С. 134-138.
3. Масель-Веселяк В.Я. Розвиток м'ясопродуктового підкомплексу України / В.Я. Масель-Веселяк, О.В. Мазуренко / [Під наук. ред. акад. УААН П.Т. Саблука] – К.: ННЦ ІАЕ, 2004. – 198 с.
4. Топіха І.Н. Ринок продукції тваринництва: проблеми залишаються / І.Н. Топіха // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – Миколаїв, 2006. – Вип. 2. – С. 16-19.
5. Ярошенко С.П. Резерви підвищення конкурентоспроможності м'ясного підкомплексу України: теоретичні, методологічні, практичні аспекти / С.П. Ярошенко. – Суми: Козацький вал, 1998. – 251 с.